

Jaké výzvy dnes školy řeší a co může změnit jeden průvodce?

14.5.2026 - Barbora Postránecká | Eduzmena

Od zážitkové pedagogiky se David Másilka dostal přes byznys a koučování až k práci se školami. Na Šumpersku a Zábřežsku jim pomáhá plánovat a nastavovat priority, ale také reagovat na proměny, kterými vzdělávání v posledních letech prochází. Především pak na to, čemu dnešní děti čelí a co budou v rychle se měnícím světě potřebovat umět.

Vystudoval jste učitelství tělesné výchovy a biologie pro střední školy, později jste si udělal doktorát ze zážitkové pedagogiky na Univerzitě Palackého v Olomouci. Učil jste někdy na základní nebo střední škole?

Když jsem se vrátil s rodinou zpět do rodných Velkých Losin, učil jsem jeden rok na místní základce. Zrovna jsem byl na rodičovské dovolené s mladší dcerou a jednou se u nás na zahradě zastavil ředitel školy s tím, jestli bych jim nepřišel pomoci – byla polovina září a jim ze zdravotních důvodů vypadla učitelka. Souhlasil jsem, že to na rok vezmu. Dostal jsem třídnictví u deváťáků a k tomu širokou kombinaci předmětů – učil jsem přírodopis v šesté až deváté třídě, občanskou výchovu a technické práce.

Co jste dělal předtím?

Žili jsme se ženou (Ivica Másilková, vedoucí Centra podpory vzdělávání Šumpersko-Zábřežsko, pozn. red.) v Praze, pracoval jsem na manažerských pozicích. Když jsme se vrátili, měli jsme s Ivicou představu, že bychom tady založili waldorfskou školu. Na Šumpersku je poměrně silná waldorfská komunita. Tehdy se vypsal konkurz na ředitele základní školy v Loučné nad Desnou. Přemýšlel jsem, jestli se nepřihlásím a nepokusím se školu v Loučné tímto směrem proměnit. Jenže pak jsem se tam jel podívat, poznal tehdejšího zástupce Petra Lukáše, který byl zrovna pověřený vedením školy, a přišel mi skvělý. Řekl jsem mu, ať se do konkurzu přihlásí, že ho rádi se ženou podpoříme. Ředitelem je dodnes.

Jak přesně jste ho podpořil?

V začátku jeho ředitelské kariéry jsem ho společně s jeho zástupkyní koučoval. Pomáhal jsem jim přemýšlet nad tím, jak školu rozvíjet. To bylo kolem roku 2019-2020.

Tehdy asi nebylo úplně běžné, že by ředitelé měli kouče?

Spíš výjimečné. Díky mé zkušenosti z korporátu jsem prošel různými školeními, včetně koučovacího výcviku a postupně jsem svoje zkušenosti začal přenášet i do školního prostředí. Petr Lukáš byl můj první klient ze školství. Postupně začal školu řídit víc manažersky. Z našich prvních setkání měli na skříní v ředitelně nalepené dva papíry s přehledem aktivit. Sepsali si, co všechno chtějí dělat, nastavili si priority a přemýšleli nad tím systematicky, aby se neutopili v množství úkolů a plánů.

Koučování se podobá tomu, co děláte dnes - jste regionálním průvodcem škol, což je nová služba, kterou na Šumpersko a Zábřežsko přinesl před rokem a půl Nadační fond Eduzmena. Nyní zde působí devět průvodců, kteří jezdí do čtyř desítek mateřských a základních škol. Jak vaše spolupráce konkrétně vypadá?

Je to hodně individuální. Záleží, co kdo zrovna potřebuje. Někde je potřeba víc řešit pedagogické vedení, jinde obsah výuky.

Jak ředitele přesvědčujete, že má smysl si věci strukturovat, nastavovat priority, sdílet je s ostatními nebo třeba věci hodně měnit?

Nepřesvědčuju je v tom smyslu, že bych jim něco vnucoval. Spíš hodně poslouchám. Do školy přicházím s tím, že nikoli já, ale oni nejlépe znají svou školu. Sami často cítí, že jsou v něčem zamotaní, že řeší příliš mnoho věcí najednou nebo že jim chybí jasná kritéria. Pak obvykle přichází moment uvědomění: „Aha, my toho vlastně děláme moc a řešíme všechno najednou. Kdybychom si vybrali priority, fungovalo by to lépe.“ Jako průvodce přináším do škol principy, s nimiž pracuje Eduzměna – důraz na vztahy, aktivitu a reflexi.

Může průvodce přinést něco i škole, která už je sama o sobě rozvinutá?

Myslím, že ano. Pořád je to o zvyšování porozumění – situaci v učebnách, ve sborovně, ve školství jako takovém. Ten proces vlastně nikdy nekončí. Nejde říct: teď už to umíme a máme hotovo. V určité chvíli vám vedení školy může taky začít „půjčovat“ sborovnu, umožní vám tedy práci s celým týmem. To je další krok. Ne všude se k němu jako průvodce dostanete – někde zůstává spolupráce jen na úrovni ředitele nebo vedení. Jinde se ale podaří jít dál. Pro některé školy už dneska dělám workshopy, třeba na téma vize školy nebo profil absolventa. S ředitelem se na to předem připravíme a pak vedu učitelský sbor formou zážitkového workshopu. Chápu ale, že pro ředitele je to risk. Může se stát, že někdo přijde, udělá workshop, jenže učitelům se nebude líbit, odmítnou to jako zbytečnost, což přinese víc škody než užitku. Mám radost, že v tomto ohledu se už najdou školy, které mi důvěřují.

Nadšené děti

Jak jste se dostal k zážitkové pedagogice?

Když jsem studoval na Fakultě tělesné kultury na Univerzitě Palackého v Olomouci, někdy kolem roku 2000 jsem byl jako student-instruktor na lyžařském kurzu. Tady jsem potkal instruktorku, která studovala obor rekreologie a pracovala se zážitkovou pedagogikou. Já učil děti na lyžích, ona na snowboardu – v tom jsme byli srovnatelní. Rozdíl byl v tom, že když pak pracovala s dětmi mimo sjezdovku, třeba večer, měl jsem možnost vidět, jak se zapojují do aktivit, jak jsou nadšené, rozsvícené. Řekl jsem si, že tohle jako budoucí učitel musím poznat a naučit se. Ten přístup mě úplně nadchl.

Jak to pokračovalo?

Ještě během studia jsem se tím začal víc zabývat. V diplomové práci jsem pak vytvořil předmět Zážitková pedagogika pro učitele, který se později začal na fakultě učit a existuje dodnes. Nakonec jsem na to téma dělal i doktorát – konkrétně na adaptační kurzy pro prváky na střední škole. Tehdy byla zážitková pedagogika ve školách hodně spojená právě s nimi. V Česku se adaptační kurzy začaly rozvíjet díky Prázdninové škole Lipnice.

Prázdninová škola Lipnice je organizace zaměřená na zážitkovou pedagogiku a osobnostně-sociální rozvoj prostřednictvím kurzů, her a prožitkových programů. Měla od začátku ambici šířit adaptační kurzy do škol?

Dělali různé programy osobnostně-sociálního rozvoje a tehdy je napadlo vytvořit projekt, který by pomohl „zalepit díru“ v období přechodu mezi základní a střední školou – aby se studenti hned na začátku nové školy seznámili se spolužáky, tedy aby se pracovalo i se sociální stránkou, nejen se

čekalo, až si to nějak sedne. Ti, kteří to pak začali víc šířit, byli právě lidé kolem Katedry rekreologie na olomoucké univerzitě a tam pak vzniklo Hnutí GO!, které to rozvíjelo dál a dnes je hodně známé.

Jak se daří šířit principy zážitkové pedagogiky do škol?

Mám pocit, že dnes se tento přístup už dost využívá, na univerzitách ale stále moc ne. Na základních a středních školách je podle mne zážitková pedagogika v různých formách běžnější – v různých projektech, kurzech nebo adaptačních programech. Na vysokých školách převažuje klasická výuka – sedíme a posloucháme. Přitom budoucí učitele bychom měli víc vést k prožitkovému učení a k tomu, aby uměli pracovat s reflexí a zpětnou vazbou.

Postavíme plavidlo

Můžete přiblížit, jak vypadá vyučování, které se opírá o principy zážitkové pedagogiky?

Zážitková pedagogika stojí na tom, že se děti neučí jen z učebnice, ale skrze vlastní zkušenost a aktivní zapojení. Nejde o klasické sezení v lavici a výklad, ale o to, aby si učivo samy prožily a potom ho společně s učitelem zpracovaly. Když třeba učitel přírodopisu učí o fauně a flóře, neprobírá obojživelníky a různé druhy vodních rostlin ve třídě. Vezme děti k rybníčku za školou. Tam s nimi objevuje život, který v rybníce a kolem něj existuje – sledují živočichy, pořizují fotky. Teprve potom přichází reflexe: co všechno jsme viděli, co to bylo zač, jaké to bylo něco chytat, co bylo těžké, co je překvapilo. Až následně se dostávají k tomu, že si pojmenují konkrétní druhy – bezobratlé, obojživelníky nebo třeba druhy vodních rostlin. Podstatné je, že si vytvoří vlastní zkušenost s místem, kde žijí – že znají svůj rybníček za školou a jeho biologii, nejde jen o seznam pojmů z učebnice. Říká se tomu lokálně zakotvené učení.

Takže je dobré využívat toho, co je kolem mě, respektive kolem školy?

To je to přemýšlení zážitkáře – kde vlastně můžu dětem do školy přinést ten skutečný život, který kolem nás je? Vychází to z pragmatismu a principu „learning by doing“: škola nemá být jen přípravou na život, ale samotným životem. Učitel proto hledá situace a příklady ze skutečného světa, které může do výuky přenést a dětem je zprostředkovat. Zážitková pedagogika má ale hlavní těžiště ještě trochu jinde.

Kde?

V osobnostně sociálních oblastech. Což znamená, že dítě má možnost poznat samo sebe – co je zač, jaké má hodnoty a postoje, jak prožívá emoce a že všechny emoce jsou v pořádku. I když je třeba někdy naštvané.

A můžu se to naučit i u toho rybníka?

Samozřejmě. V tom případě to není jen o tom, že lovím nějaký hmyz nebo živočichy, kteří tam žijí. Ale třeba žákům řeknu: tady máte haldu materiálu a vaším úkolem je domluvit se, jak z toho postavíte plavidlo, se kterým přejedete na druhou stranu rybníka. A oni ho tvoří a zažívají u toho úspěchy i nezdary. Učitel je zde v roli facilitátora, který jim pomáhá dojít k úspěšnému řešení. Následně se reflektuje celý proces – co bylo úspěšné, co ne, jak se u toho kdo cítil, co by šlo zlepšit. Hlavní je zjistit, co fungovalo dobře a mělo by se příště opakovat.

Jde tento přístup převést třeba i do hodiny češtiny?

Určitě. Vezměte si klasický diktát a v něm červeně opravené chyby. Vy ale můžete vzít modrou tužku

a nejdřív zdůraznit, co žák umí: jdou mu velká písmena, zvládá všechna interpunkční znaménka, vyjmenovaná slova. Ale pozor, tady je špatně shoda podmětu s přísudkem – to je prostor pro další rozvoj. To hned vypadá a působí na člověka jinak, než když se stále řeší jen vaše chyby. V zážitkovce je důležité si uvědomit, že člověk většinu věcí dělá dobře a já ho potřebuju podporovat v tom, aby si řekl: „Tohle už umím, to budu dělat dál a co mi nejde, v tom se zlepším.“ Tím vychováváme sebevědomější a odolnější osobnost.

Ostatně to je i cílem ministerstva školství, respektive chystaných rámcových vzdělávacích programů, které mají kromě jiného podpořit rozvoj osobnostních a sociálních dovedností dětí.

Je to obrovská příležitost dostat tyto věci do škol a rozšířit je. Vidím v tom fantastický prostor pro změnu. Jsem přesvědčený, že rozvoj samotných dětí, zvláště jejich sebepoznání, zaměření se na komunikaci, spolupráci, řešení konfliktů by mělo dostat stejnou váhu jako znalosti samotné.

• **David Másilka**

Vystudoval učitelství tělesné výchovy a biologie pro střední školy a kinantropologii. V současnosti pracuje jako regionální průvodce škol pro Centrum podpory vzdělávání Šumpersko-Zábřežsko. Zároveň působí jako vysokoškolský pedagog na Katedře rekreologie Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci se zaměřením na zážitkovou pedagogiku a rozvoj sociálně-manažerských dovedností. Je také nezávislým koučem pro ředitele škol. Dříve se profesně věnoval oblasti výzkumu trhu, kde se podílel na tvorbě nových produktů a služeb, navrhoval komunikační, marketingové a obchodní strategie a pomáhal s jejich implementací.

<https://www.eduzmena.cz/cs/aktualne/detail/jake-vyzvy-dnes-skoly-resi-a-co-muze-zmenit-jeden-pruvodce>